

v zemlji, se kakor mlado drevce na gladkim žlaku odreže, in se kakor zagozda ravno pod enim zdravim očesam obrezana pelcka ali v cep v stari razklan ters dene. Zdaj se žlaku pelcovanja terta z verbovo vitro močno povije, se položi žlahtni ters, ki ima kakih pet skepov, po jami, se mu da spodaj in zgoraj živeža za več let (le nikar živiga gnoja, raji gnojne persti ali važ) se pri kraji jame lepo ravno gor osloči in zakople. Tako bo ters že prvo jesen zrelo grozdje prinesel, in vinorednik ne bo kaplje vina zgubil, temuč si še za dolgo časa rodoviten in žlahten ters perpravil. Bolj navadno pa je še pelcovanje z rozgami, ki imajo le dve očesi, ktere se pa drugo spomlad grobati morajo.

Vsaki priden gornik, vinogradnik (Véncerl) razumè cepljenje, in bo vedil, de se rozge od popolnoma dozorenjena ne pozebljeniga tersa vzeti morajo, ktere so od réza do pelcovanja za tri perste v vodi stale, ali pa v zemlji do pol zakopane bile. Nar boljši čas je za to delo, okoli sv. Filipa, kadar je mesec tri ali štiri do osim dni star, in terta že tako žéne, de se iz nje voda vlije, če jo odrežeš.

Cepič ali rozeg za pelcovanje se lahko dobi v Celji pri gospodu Vokavnu, péku, ki je prvi vinorednik našiga kraja, potem v grajšini Šenéški, pa tudi jaz jih od šipona celò lahko tavžent pogrešim.

Res je, de skorej vsako pléme tert po svoji natori drugo zemljo in delo tirja; de je torej na gorkoto zraka in natorno lastnost terte gledati, kér bi po tem takim vsaki ters rodoviten bil; ali tega se nima nikdo bati, kér jaz od samih rodovitnih plemen tert govorim, ktere se v naši zemlji dobro obnašajo. Akoravno sim imenovane plemena vse po naši navadni šegi obrezoval, je vunder vsako z našo rodovitno lipovšino vred rodilo, manj pozéblo in tudi v cvetu bolj zderžalo, kot ona. Ščasama pa bomo že tudi zvedili in se naučili terte, vsako po njeni lastnosti, v svoj veči dobiček obrezovati in obdelovati.

Ni tedej pravičniga izgovora, de bi naših tert za imenovane boljši ne zamenjali, tudi ne, ako bi se zavolj natornih zadržkov tam pa tam kake kaplje manj pridelale. Kaj de, če bi ga bilo nekaj manj, ko se bo pa to veliko dražji prodalo; in ako se hrani, bo še v petih, v šestih in še v več letih žlahtno vino, kakor olje, v resnici v krepkost in pravo zdravilo starčkam.

Lahko de veliko umnih vinorednikov to vse bolj vé, kakor jaz. Razumniši od mene prosim, de mi naj nezamirijo, de jim znane reči pregrevam. Kér pa v našim kraji še vinoredniki tega sploh ne vedo, in vender spomladi tako skerbno v goricah terte cepijo (pelcajo) se vé, de v nevednosti le zeleniko iz vinogradov režejo, in v njo veliko slabši lipovšino cepijo, kér jim zelenika prekislo vino daja; pa ne vejo, de je ravno zelenika v našim kraji še nar žlahtniši terta, in akoravno vsako léto popolnoma ne dozori, vunder vinu tisto moč daja, ktera ga terpeče in žlahtno storí. Zatorej domače vinorednike prosim: naj se po mojih besedah ravnajo, in ako bi eden ali drugi želel tako novo tersovje viditi, ali njegovo vino okusiti, naj se mi oglasi. Vselej me bo najdel pripravljeniga mu ters pokazati in mu vina pokusiti dati!

V Braslovčah 10. sušca 1848.

Anton Koderman, *) učitelj Braslovške šole.

Napitnica.

Letas je prav dobro leto,
Vinca je dovolj na svetu;

Donez je prav srečen dan;
Ne daj Bog de bi bil pjan!

Bratje moji in sestrice,
Vi mladenči in device,
Smo veseliga serca,
Le zahvalimo Boga.

Gerdo, gerdo bi nam bilo
Ako bi se nam zgodilo,
Čeb' se kateri tak napil
Deb' mu pot prevozek bil.

Pjancam nočemo napiti,
Pjankam vina ne točiti;
Pjanc je nehvaležen tat,
Kedar dela 'z vina trat.

Stara pésem pomnožena.

Iz Ljubljane.

7. dan tega mesca ponóci so se podali krajnski poslanci na Dunaj, se presvitlimu Cesarju za podarjeno konstitucijo zahvaliti in tudi Dunajske mestnike in posebno šolsko mladost serčno pozdravit. Ti poslanci so gospodje: grof Hohenwart, c. k. dvorni svetovavec, baron Kodelli, Dr. Burger, Dr. Orel, J. Guttmann, prvi svetovavec Ljubljanske mestne gosposke, Dr. Bleiweis (vrednik Novíc), Dr. Rudolf, Dr. Delkot, Dr. Reher, Dr. Strupi, Rudež, Mühl-eisen, Souvan in Jožef Pleiweis. K.

Veseli dan v Višnjigori.

Po premilostljivim cesarskim dovoljenji 15. dne sušca 1848 je bila tudi v Višnjigori na Dolenskim napravljena národna (domača) straža. Drugi dan malitravna letašnjiga léta je naš kantonski komisár, gospod Bruner povabil vse gospodarje Višniskiga mesta v mestno hišo (rotovž). Tam jim je práv lepo razložil, kako potrebno je tudi tukaj cesarkiga dovoljenja se poslužiti in národno stražo napraviti, de bi v takim nevarnim času svoje življenje in svoje premoženje ohranili. To povabilo je tudi podpiral nek gospod uradnik, v ta namen od kresije iz Noviga mesta poslan. Na to povabilo so se večidel prebivavci možkiga spola, stari in mladi v národno stražo zapisati dali, in še tisti dan si oficirje in druge sprednike izvolili. Drugi dan že, bila je ravno nedelja 2. dan malitravna, so se vsi v stražo zapisani mestnjani po poldanšnji božji službi vkup zbrali, z belo rudečimi židanimi trakmi okinčani. V versto po soldaško se vstopijo in gredó po soldaškim redu (marširajo) v kantonsko grajšino zunaj mesta. Vsi stopajo po bobnarjevem vdarku, kakor de bi bili že izurjeni vojaki. Bobnar (tambor) nabija boben, kakor de bi bil pri soldatih izučen, pa je mlad Višnjan, domač rojak. Pred njimi nese eden iz med njih lepo belo rudeče bandero s svitlo zvezdo, kakoršniga bi se nobena soldaška truma ne sramovala, desiravno je bilo tako neutegama napravljeno, kakor de bi bilo iz zemlje zrastlo. V grajšinskim dvoru so se možje narodne straže nekaj časa v soldaškim obračanju vadili, kar jih je práv prijazno učil oficir našiga regimenta, gospod Schönberger. Po končanem vadenji gredó spet vsi po soldaškim redu z banderam in z bobnam iz grajšine v mesto nazaj. Vstavijo se pred hišo izvoljeniga stotnika (kapitana) v versto in zaupijejo na vso moč: „Dolgo živi naš dober cesar Ferdinand“. Gospod kantonski komisar in novo zvoljeni gospodje oficirji so dali novim stražnikom tri keblje vina, ktero so očitno na tergu pili, dobre volje bili in cesarju na čast peli.

Zvečer je bilo celo mesto v svitlobi. Po vsih oknih so sveče gorele, ne le samo po mestu, ampak tudi zunaj mesta v kantonski grajšini, v farovži, v kaplanii in v šolnojstrii je vse migljalo po oknih.

Tako so Višnjani 2. dan malitravna 1848 z velikim veseljem obhajali in presvitliga cesarja za dodeljeno

*) Pisatelju tega sostavka, pridnimu tovaršu Štajarske kmetijske družbe, se bo, kakor smo slišali, pri občinskem zboru v Gradcu 6. dan maliga travna tega léta za sadjo- in vinorejo sreberna svetinja podelila. Vredništvo.

konstitucijo hvalili, in celi večer očitno na tergu lepe pesme prepevali cesarju v hvalo. Mir, edinost in ljubezen do cesarja in do naše drage domovine si bodo vsi Višnjani tudi prihodnjič z vso močjo ohraniti prizadevali.

Istrijanski Slovenci med Teržaškim in Reškim morjem.

(Dalje.)

Kadar pa ima biti pir, se en dan popred ubijejo janci, skopci (kostruni), letuče in se vse pripravi, kar je za gostovanje potrebniga. Za tem se pozove prva ženova in nevéstna žlahta: koliko de jih sme eden in drugi poslati na pir, se pogodijo že v oni pogodbi, od ktere sim zadnjič povedal, in sicer tako, de če — postavim — ženin jih dopélje dvajsetero na pir, nevésta jih samo desétero smé dopeljati. — Na dan poroke gré ženin, in samo možki ž njim, po nevésto, in po poti streljajo, posebno, kadar pridejo že blizo hiše nevéstne. Vsi imajo vence na klobukih, nar veči venec pa ima ženin in kum; v nekterih krajih gré pred „zvanimi“ (svati) eden z banderam, na katerim je na verhu en kolač, na verhu kolača pa veliko jabelko; tisti, kateri nosi to bandero, se imenuje „barjaktar.“ — Kadar pridejo v hišo, podá ženin nevésti en par postoli (čevljev) in en par nogovic; tako tudi njeni materi, če je še živa, sicer pa tisti, ktera je hišna gospodarica. Nevésta obuje té nogovice in postoli, zakaj samo v téh smé iti h poroki. Pri tem ji kum pomaga, in de — kakor pravijo — po srebro gré v cerkev, ji mora kum staviti tolarje v postoli.

Kadar imajo iti iz hiše, pride nevésta s trémi jabelki v rokah, ktere serdito meče v ženna; on se brani in skriva; če mu pa eno ali drugo v lice ali na nos priletí, se vsi smejaajo in rugajo. Po tém ženin berž pobere jabelka, jih spravi, in jih kadar iz cerkve gredó, z nevésto pojé. —

Nevésta se od drugih devic razloči, de ima vso glavo s svilnimi verbeci ovito, kateri po plečah doli visijo, in odzadej na glavi ima svitlo krončico. — Kadar gredo od hiše proč, jo prime kum za ruto, ktero ima ona na desni strani na pasu, in jo pelje, de se mu ne skrije, do cerkve. — Če pa jašejo (jezdarijo) do cerkve, se pa kumu ni potreba bati, de bi mu nevésta ušla, kér ji dajo nar slabejiga konja.

Po poti imajo posebno glasbo (muziko); dva človeka grésta s pišalama, od kterih eden vodi tanjko, drugi pa bolj debélo prilaga; tudi pojejo: „Kraljeviča Marka“ in „divojka je obečana“ *) in več drugih pesem po dva in dva skupej.

Kadar pridejo tako do cerkve, peljekum nevésto k oltarju, ji velí poklekniti na lévo stran ženna, in tako zadobista sv. zakon in blagoslov.

Za tém gredo iz cerkve, in nevésta vzame od ene svojih mladih en kolač, ga pomoči v blagoslovljeno vodo, se z njim pokriža, in ga verže iz cerkveniga praga med ljudi, kateri se valjajo večkrat po tléh za-nj. Še zmiram derží drug nevésto in tako grédo s svojo glasbo, ktera jim je práv všeč, plesat, ali v hišo, ali pa pod milim nebam. Na posléd gredo na obed v hišo nevéste. —

(Dalje sledí.)

Prigodba iz življenja rajnciga korarja gospoda Valentina Staniča.

Sladak je spomin na miloserčniga gospod korarja Valentina Staniča vsim, kateri ga po njegovih lepih

delih poznajo, in koristno je njega večkrat v misli vzeti, kér tako bojo drugi napeljevani, njega posnemati. Pa še le bolj Staničev izrisani obraz tistiga veseli, ki ga je po osebi poznal, in celó tistiga, kateri vsakdan streho pred očmi ima, pod ktero je bil Stanič pervikrat svitlo sonce zagledal, in posebno pa mene, kér tisto hišo za stanovanje imam, ktero je On sozidal bil. Zatorej se čutim v sercu rajncimu dolžán, neko prigodbo razglasiti, pri kateri je bilo njegovo življenje v nevarnost prišlo.

Ko so gosp. Valentin Stanič še vikár v Ročini bili, so si na glavo naložili, svojimu kaplanu lastno hišo sozidati in so speljevanje kaplanije sami prevzeli. De bi tako speljevanje po redu šlo, so hotli po svoji navadni skerbi vse sami viditi in vediti, in zmirej so okoli zidarjev in tesarjev hodili, kamnje, apno in les pregledovali. Kadar so zidovi že do verha speljani in v zgornji stanici trami za pode počez zmetani bili, pridejo gosp. vikar Stanič, in prederzni na ravnost po enim brunu tje gredó. Pa komej sredo bruna dosežejo, se na enkrat brun, ki ni bil še terdno položen preberne, se Jim spod nog spodmakne, in gosp. Stanič padejo; pa k sreči so pri padenji nanagloma brun z obema rokama objeli in tako v zraku obviséli, dokler niso delavci z lestvico na pomoč priletéli in gospod vikárja nevarnosti oteli. Ako bi gosp. Stanič tako sebi pričijoči in z rokama hiterni ne bili, gotovo bi Jim k zdravju ne bilo služilo, šest sežnjevisoko na terdo skalo pasti. Ko so nevarnosti odšli, so sami z navadno priprosnostjo rekli: „Saprabolt, skorej bi me bili mertviga pobrali“, in kmalo so neprestrašeni drugej na visoko gori stopili.

Ta prigodba, ktera je takiga moža, ki je čast naše ljube domovine, skorej ob življenje pripravila, mi večkrat v glavo pade, kadar po svoji izbi na tisti brun stopam, in podobo rajnciga korarja na zidi pogledam.

V Ročini mesca svečana 1848.

F. J. Cafov.

Zastran gosp. Cafoviga slovenskiga slovnika.

Od več strani in že mnogokrat vprašani, kaj de je z obljubljenim novim slovníkom, smo se obernili na častitiga gosp. Oroslava Cafova in Jih vprašali, kdaj de bo prišel Njih željno pričakovani besedník na beli dan? Častiti gospod so nam 1. sušca sledeči prijazni odgovor poslali, kteriga tukaj radovednim bravcam na znanje damo, nadjajoči se, de nam iskreni rodoljub ne bojo za zlo vzeli, ako damo med občinstvo, kar občinstvu gré.

„Vprašali ste me — pišejo gosp. Cafov — kaka je z mojim slovníkom: Resnico Vam ovádim, ter okoljnost ne prikrijem:

1. Sprave — nabirkov za slovník imam toliko na kupu, da še pred dobrim létom ne mislim nič skládati; rajši nič, kakor povérhoma!

2. Kér je še gosp. Dr. Murkov besedník zmirom na ponúd, se mi močno zdí, da se zdaj ravno ob važni dobi razvijanja Slovéntva in Slovánstva s svojim délam ne smém prenaglití.

3. Vmés še Slovéncam za kratnočasno berilo skerbím. Drago bi mi bilo od gosp. Blaznika, perváka med slovenskimi tiskárji izvedeti, ktere Krišt. Šmidove pisma še na Slovensko niso preložene; jaz bi si prijatelov našel, da bi prestávljali; kaj ti, da bar naši Slovenci po takim branji hrepené. Vsej se molitvene bukvice le samo v cerkvi rabijo, domá pa so v hiši na polici ali v škrinji hranjene — dogodivšinsko (zgodovinsko) knjigo pa težko iz rok izpustiš, kér ti je jako zavzetna! Pa Bogu bodi potoženo! kmet ne vé, kaj bi si kupil, kér so takovi gospodje sila redki, kateri bi si užé bili knjižno založnico ali vsaj brav-

*) Ta pesim izvira od pervih časov, ko so starši majke od 8 ali 10 lét obečali, kakor je navada belih Krajncov, v 43. listu Novíc 5. tečaja popisana; tudi druge navade pri ženitvi so zlo enake navadam belih Krajncov. —